

Jules Deelder schreef zijn vroegste verhalen meer dan een halve eeuw geleden en net als de meester zelf zijn ze onverminderd swingend, modern en veelzijdig. Eerder verschenen al bloemlezingen waarin de muziek en de lach leidend waren. Nu is daar *HARDGIN*.

HARDGIN vangt het duistere deel van Deelders schrijverschap, dat begint bij de beklemmend lege zondagse straten van zijn vroege jeugd. Steeds ook voert hij de lezer terug naar de Tweede Wereldoorlog, maar met evenveel lichtvoetigheid naar het mekka van de popcultuur en van de drank en drugs. 'Die nacht was het gitaarwonder bij mij te gast. Eerst rookten we op een tot zelfmoord nodende tweepersoonskamer met verlaagd plafond in Hotel Centraal nog een paar stevige joints, waarop het plafond een stuk lager kwam te hangen.'

HARDGIN brengt de lezer dicht bij de kern van het schrijverschap van J.A. Deelder.

J.A. Deelder werd op 24 november 1944 geboren in Rotterdam-Overschie. De eerste schreden in zijn carrière als performer voor een groot publiek zette hij tijdens de legendarische manifestatie Poëzie in Carré, in februari 1966, waar hij optrad tussen namen als Roland Holst, Reve, Campert, Buddingh', Kouwenaar, Hanlo, Vinkenoog en Nooteboom. Dit jaar wordt hij vijfenzeventig, een legendarische leeftijd voor een levende legende.

J.A. Deelder

HARDGIN

2019
DE BEZIGE BIJ
ROTTERDAM

Copyright © 2019 J.A. Deelder
Omslagontwerp AMC Fok/David Millhouse
Vormgeving binnenwerk Peter Verwey, Heemstede
Druk Bariet Ten Brink, Meppel

ISBN 978 94 031 7420 4

NUR 301

debezigebij.nl

INHOUD

Een zakelijk bestaan	7
Nacht in Tunesië	13
Schöne Welt	18
The Eddie Daté Story	31
De Hongerwinter	37
King Kongs broer	44
Klein-Golgotha	51
Moderne tijden herleven	58
Fun in Verdun	86
Het gitaarwonder	101
Het stenen tijdperk	111
Loopmans vs. Van Kleeveren	120
De ziekte van Hedel	137
Drukke dagen	143
Hardware	157
Swingkoning	174
Vredesstrijd	181
Blind date	188
Echte muziek	198
Bird lives!	202
Pwoefkonegin	209
Boedaseks	221
Plaatselijke verdoving	236
Verantwoording	249

EEN ZAKELIJK BESTAAN

Ziel leek in veler oog geslaagd. Toch sprong hij uit het raam. Bij z'n ouders nog wel. Als een baal lorren lag hij op straat, z'n benen in een vreemde hoek met z'n lichaam.

Het nieuws vond z'n weg door de stad. Z'n voormalige klanten reageerden verrast, om niet te zeggen ongelovig. Was het een grap? Doch de stiefzoon van Donkers bleek gaarne bereid het bericht te bevestigen. Hij kwijlde erbij.

Donkers vormde een verhaal apart. Opkomst en ondergang van een platenzaak... Ziels naam was er onverbrekelijk mee verbonden. Bij Donkers had Ziel carrière gemaakt.

Lou Ziel was nog net voor de oorlog geboren, een duistere tijd, vooral voor joden. Slechts een handjevol wist aan de gaskamers te ontkomen. Collaboratie en verzet. Niet dat Ziel het had beseft; alleen de bevrijding bleef hem bij.

Na de oorlog was Ziel Sr. een zaak begonnen, in 'schuimrubber', het nieuwste wonder uit Amerika. Hij kroonde zichzelf tot 'De Schuimrubberkoning'. Als troonopvolger leek Lou's bedje gespreid.

Het pakte anders uit. Toen Ziel een jaar of zestien was, maakte een filiaal van 'Het Beddenpaleis' na scherpe concurrentiestrijd een einde aan z'n vaders rijk.

In z'n hart was Lou blij. Het zakenleven trok hem wel, maar niet in de rol van 'Schuimrubberkoning'. Via de confectie en een ship-chandler belandde hij in de platenbranche. Men schreef 1957. De laatste 78-toerenplaten gingen per kilo de deur uit.

In '59 kruiste Donkers zijn pad. Ziel rook z'n kans. Donkers opende een nieuwe zaak op de Coolsingel, waar sedert de oorlog de kat op lag. Kosten noch moeiten werden gespaard. Donkers hield van

het grote gebaar. Met veel tam-tam voltrok zich zijn greep naar de markt.

Ziels ster rees snel aan Donkers' firmament. Hij deed de inkoop populair en jazz en dubbelde als winkelchef. Daarnaast bepaalde hij mede hoe Donkers' naam onder de aandacht werd gebracht.

Het was een dynamische tijd. Ziel schreef prijsvragen uit, organiseerde talentenjachten en missverkiezingen, haalde sterren naar de zaak om er hun platen te signeren, activeerde het jazzleven en startte met een eigen platenlabel, geheel gericht op de lokale markt.

Z'n mooiste stunt was wel de aanleg van het 'Louis Davids Park' in Israël – dat toen nog onverdeeld de volksgunst had – waar elke Donkersklant, na aanschaf van een zelfgeproduceerde plaat met joodse zang, voor een symbolisch bedrag een eigen boom kon laten planten, ten teken van zijn of haar vriendschap voor het Beloofde Land.

Donkers hield er een villa aan over in een dure buurt van Tel Aviv, waar hij voortaan meer te vinden was dan in Rotterdam en waar Ziel in het vervolg z'n vakanties doorbracht. Wat de zaak betrof kreeg Ziel carte blanche, tot groot misnoegen van de stiefzoon van z'n baas, die zich door Ziel overvleugeld zag. Pogingen om Ziel in Donkers' ogen zwart te maken bleven zonder resultaat. Verbittert vertrok hij daarop als reisleider naar Spanje.

Ziel bleek z'n volmacht meer dan waard. Donkers werd een begrip in de stad, dat niet meer weg te denken was. De omzet steeg. Met een gerust hart kon Donkers in Israël de zionist uithangen en vette cheques uitschrijven voor het 'goede doel'. Het lot van de firma lag in goede handen.

Naarmate z'n baas zich er minder vertoonde ging Ziel de zaak meer als de zijne zien. En hij niet alleen. Talloze klanten wisten niet beter of hij was Donkers.

Dag en nacht was Ziel in touw. 'n Privéleven had hij niet, maar dat deerde hem nauwelijks. Buiten de zaak was hij de onzekerheid zelve. Dan speelde het feit dat hij klein was hem parten. Bij vrouwen boekte hij nimmer succes. De weekends zat hij meestal bij z'n

ouders thuis te wachten tot het weer maandag was. In z'n eigen flat kwamen na een paar uur de muren al op hem af.

Voor Ziel was de zaak de zin van het leven. Hij zag een deelgenootschap in het verschiep, stiefzoon of niet!

Toch bleef er bij alle vertrouwen dat hij genoot één kant van het bedrijf waar hij geen zicht op kreeg... de financiële. Dat was het strikte domein van Donkers zelf en van diens boekhouder, Van Vaaghuizen, die soms als een schim door de zaak waarde, doch meestal boven op kantoor zat met de deur op slot.

Het was een publiek geheim dat Van Vaaghuizen aan de drank was. Bij elke andere zaak had hij allang de zak gehad. Bij Donkers niet. Waarom?

Geruchten wilden dat Van Vaaghuizen in de oorlog, hoewel NSB'er, Donkers' leven had gered door hem op zolder te verbergen. Andere verhalen spraken van chantage.

Ziel lag er niet wakker van. Leven en laten leven, luidde z'n devies. Zolang het de firma voor de wind ging, bleef Van Vaaghuizen een figuur op de achtergrond waar niemand last van had. Alleen Donkers zelf misschien, die als enige toegang tot het morsige kantoortje had.

Hun knetterende ruzies drongen tot beneden door. Soms ook gezang. Maar daar keek niemand meer van op. In de winkel werd de muziek wat harder gezet. Er liep geen klant om weg.

De zaak beleefde een gouden tijd. Er leek geen vuiltje aan de lucht... Rondom bloeide de welvaartsstaat.

De bouw van de metro bracht de ommekeer. De Coolsingel werd herschapen in een woestijn, die lange tijd voor het verkeer gesloten bleef. Donkers viel slechts te bereiken langs een smal plankier. De zaak verliep.

Ziel bleef het optimistisch zien. Er was de afgelopen tijd een hoop geld verdiend, waarvan zeker een gedeelte was gereserveerd. Als ze de tering naar de nering zetten, moest het toch mogelijk zijn het hoofd boven water te houden, tot de Coolsingel weer begaanbaar was?

Donkers trad persoonlijk op als redder. Hij ontsloeg het hele personeel, op een enkeling na. Ter compensatie voerde hij vrouw en stiefzoon aan. En zichzelf natuurlijk. Ziel verhuisde tijdelijk naar het tweede plan.

Donkers' stiefzoon glunderde. Ziel slikte het ter wille van de zaak, zijn zaak, de grond voor z'n bestaan.

Zo sukkelden ze voort. Donkers' ruzies met Van Vaaghuizen namen in aantal en hevigheid toe. Uit het kantoortje van de laatste schalde soms de ganse dag Wagners *Götterdämmerung*. Het werd een onhoudbare toestand. Donkers raakte steeds meer overspannen. Vaak hoorde Ziel hem praten in zichzelf.

Op een dag bleek Donkers met de noorderzon vertrokken. 's Nachts belde hij Ziel. Vanuit Israël!!

Wist Ziel niet dat het oorlog was en dat de Gestapo hem zocht en dat... Wartaal. Donkers scheen volkomen dolgedraaid.

De dag daarop kreeg Ziel bezoek van twee man van de Fiscale Recherche. De aap kwam uit de mouw... Donkers en Van Vaaghuizen werden verdacht van belastingfraude!

Ziels wereld stortte in. Van Vaaghuizens boekhouding bleek een afspiegeling van jarenlang wanbeheer. Donkers zat tot over z'n oren in de schuld. Financiële reserves bestonden slechts op papier. Overal doken onbetaalde rekeningen op, de meeste daterend van jaren geleden, toen er nog volop werd verdiend. Grote bedragen aan geld waren in het niets verdwenen. Naar het buitenland? Israël?

Van Vaaghuizen kon zich niets herinneren. Z'n geheugen was opgelost in alcohol. Donkers keerde terug naar Rotterdam, nog steeds volkomen van de kaart.

Er werd beslag gelegd op de toekomstige ontvangsten van de zaak. Alles ging rechtstreeks naar de Pluk-me-kaal-straat, net nu het weer wat drukker begon te worden. Was de belasting betaald, dan kwamen de andere schuldeisers aan bod. Dat zou maar tot één ding kunnen leiden: Donkers' totale bankroet.

Om een schandaal te vermijden kon Donkers de zaak het beste

overdoen aan iemand die bereid was zijn schulden over te nemen. Maar daar wilde Donkers niks van weten. Dan zat er voor hem niks meer an! Het doek viel definitief op de dag van het tienjarig bestaan. Kort tevoren was Donkers door een ongelukkige val van een keuken-trapje met een dubbele beenbreuk in Dijkzicht beland. Hij kon zelf dus niet op de receptie aanwezig zijn.

Ter compensatie had hij z'n jubileumtoespraak opgenomen op de band, die door Ziel op de receptie nietsvermoedend werd afgedraaid.

Verbijsterd hoorde men het aan.

Aan alle onzekerheid kwam een einde.

Donkers was gek! Je reinste godsdienstwaanzin!

De zaal stroomde in een paar tellen leeg. De volgende dag al ging de zaak in andere handen over. De naam Donkers bleef gehandhaafd, tot op de dag van heden.

Lou Ziel is dood. Tot drie keer toe begon hij voor zichzelf. Maar hij werd door z'n verleden achtervolgd. Hij kon niet concurreren met het begrip dat hij zélf gevestigd had. Alleen dáár zou hij nog succes kunnen hebben, waar hij het gelaten had: bij Donkers op de Cool-singel. Omdat dát er niet inzat, ging hij naar Israël...

Daar overkwam hem de liefde. Voor het eerst. Hij nam haar mee naar Holland om haar z'n ouders voor te stellen. Hij week geen moment van haar zijde. Ze was jong en mooi en vol warmte. (En ze zat nog goed in de slappe was óók, kon hij zich niet weerhouden te denken...)

Ze gingen terug naar Israël om er te trouwen. Lachend kwamen ze het vliegtuig uit, passeerden de douane en liepen naar het hek, waarachter de afhalers wachtten.

Plotseling drong zich een jongen naar voren met een van woede vertrokken gezicht. Hij had iets in z'n hand. Een gevoel van onafwendbaar onheil sloot zich als een klem om Ziels hart.

Het voltrok zich in een flits. De jongen wierp iets in de richting van Ziels aanstaande vrouw. Er vlogen spetters in het rond. Het

meisje sloeg de handen voor haar gezicht en slaakte een kreet, zó weerzinwekkend dat Ziel ervan moest kotsen.

Gek van jaloezie had de afgewezen minnaar van het meisje haar vitriool in het gezicht gegooid. Hij had goed gemikt. Ze was gruwelijk verminkt en door de schok beroofd van haar verstand, zo bleek. In één ademtocht zag Ziel z'n beeldschone bruid verkeren in een mismaakt en redeloos wezen, dat niets menselijks meer had.

Hij keerde terug naar Holland. Nog een tijdje ging hij als verdoofd door het voor hem van elke zin beroofde leven. 's Nachts hoorde hij haar gillen, onophoudelijk.

Op een dag werd het hem te veel. Hij nam een taxi naar z'n ouders, liep naar boven en sprong uit het raam. Einde van een zakelijk bestaan.